

ЧИСЛОВІ КОДИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

В статті розглядається хронологічно-числова складова проблеми українського державотворення. Так як становище в Україні вимагає об'єктивного осмислення національної державності не лише в змістовно-структурному, а й в часовому вимірі, що може забезпечити вибір найбільш досконалих його моделей на майбутнє.

В процесі дослідження використані такі методи наукового пізнання, як аналітичний, порівняльно-історичний, хронологічний, а для аналізу числових моделей історичних дат застосовується синергетичний метод.

Для нашого дослідження важливими є ряд ключових дат, які стали своєрідним символом українського державотворення. Вони є певним числовим кодом для розуміння історичних процесів та явищ.

«Точками біфуркації» українського державотворення першого рівня слід вважати наступні дати: 1199, 1648, 1919, 1991, які в різних варіаціях (явно або приховано) містять числа «1» і «9». Їх наявність призвела до існування чотирьох етапів українського державотворення: княжого, козацького, національно-демократичного та сучасного.

«Точками біфуркації» другого рівня ми визначаємо ті дати, що містять як внутрішню складову число «7» (1169, 1349, 1709) і символізують негативні процеси в історії українського державотворення. Разом з тим, зміни з числовим кодом «7» не носять критичного характеру і елементи державності у вигляді автономії існують ще не один десяток років.

До третього рівня «точок біфуркації» слід віднести дати з переплетенням чисел «5» і «6»: 1569, 1596, 1659. Події, що відбувалися в цих точках носять невідворотний характер.

Ключові слова: Україна; державність; хронологія; синергетика; «точки біфуркації»; числовий код.

Сучасне становище в Україні вимагає глибокого і неупередженого осмислення національної державності не лише в змістовно-структурному, а й в хронологічно-часовому вимірі, що може забезпечити вибір найбільш досконалих його моделей на майбутнє. Проблема дослідження історії українського державотворення є важливою і актуальною. Інтерес до неї посилюється в так звані ювілейні дати, зокрема, у 2016 р. – до 25-ї річниці проголошення незалежності України.

Українська історіографія, висвітлюючи національні традиції державотворення, служить формуванню державницького світогляду, сприяє кращому розумінню національних інтересів, задовольняє прагнення до історичної правди. Незважаючи на те, що тема української державності достатньо повно розглянута як монографічній літературі [17], підручниках [1; 5; 6; 11; 18], довідниках [10] та

окремих статтях [7; 16], ряд її аспектів вимагають додаткового дослідження. Викликає певну зацікавленість хронологічно-числова складова проблеми, яку ми і спробуємо розглянути в нашій статті.

Базовими для досліджуваного питання стали принципи історизму та об'єктивності. Принцип історизму допомагає реалізувати прагнення дослідника через усвідомлення сутності періоду, що вивчається, показу процесів з точки зору сучасників. Принцип об'єктивності вимагає відтворення минулого неупереджено, без кон'юнктурних перекохань та «виправлень» колишніх подій для доказу власних наукових позицій. В процесі вивчення проблеми використані такі методи наукового пізнання, як аналітичний, порівняльно-історичний, хронологічний та синергетичний. Порівняльно-історичний метод дав змогу співставляти історичні події, що від-

повідують різним етапам державності на території України; аналітичний метод допоміг виділити окремі дати та визначити їх значимість у державотворчих процесах; хронологічний метод використовувався, щоб показати події та явища історичного процесу у часовій послідовності. Для аналізу числових моделей історичних дат застосовувався синергетичний метод.

Термін «синергетика» походить від грецького «синергос» – той, що діє спільно. У даному випадку, маються на увазі спільні зусилля вчених різних галузей знань для пошуку нових парадигм пізнання явищ природи, суспільства і створення наукової картини світу, що відповідає сучасним вимогам [9, с. 157].

Ключовим поняттям для синергетики є «біфуркація». Цей термін вперше ввів французький фізик, математик і філософ А. Пуанкаре, описуючи фізичний процес, який в певний момент починає рухатися за різними траєкторіями. Біфуркація виникає в тому випадку, коли різні системи втрачають стійкість у навколишньому середовищі. І як наслідок – викликаються несподівані й нелінійні (хаотичні) процеси, що змушують систему розвиватися за все більш складною траєкторією, або знищують її. Найчастіше під терміном «біфуркація» розуміють поняття «розвилка» (роздвоєність), хоча С. Курдюмов вважає, що необхідно говорити не про роздвоєність, а про «поліфуркацію», маючи на увазі, що в складних системах вихід із стану хаосу відбувається не роздвоєнням шляхів руху, а виявленням набагато більшої, в принципі невизначеної або безконечної їх кількості [15].

Для нашого дослідження більш важливою є точка зору одного із засновників синергетики – лауреата Нобелівської премії І. Пригожина, який вказує, що історія є послідовністю біфуркацій [8, с. 15]. Прикладом цього можна вважати перехід від мезоліту до неоліту (так звана неолітична революція), що відбувся практично в один час на всій земній кулі. Ми спираємося на точку зору І. Пригожина та І. Стенгерс про те, що кінцева подія залежить від передісторії системи [13, с. 217–218]. Тому для розуміння державотворчих процесів на території України, слід дослідити їх передісторію у числовому вираженні та визначити певні математичні закономірності.

Ми є прихильниками класичного варіанту історії розвитку української державності, яка складається з чотирьох етапів:

1. Княжа доба. Її можна поділити на ряд періодів, частина з яких носить дискусійний характер:

– *Легендарний період (Антське царство, Куявія)* – I ст. н. е. – IX ст.

– *Київська Русь (Давньоруська держава)* – 882 – 1240 рр.

– *Галицько-Волинська держава* – 1199 – 1349 рр.

М. Грушевський та М. Брайчевський розпочинають традиції державотворення з антів, у яких чітко зафіксовано політичні структури могутнього міжплеменного союзу, що панував майже на всій території сучасної України.

На думку сучасних українських істориків, Давньоруська держава – Київська Русь була нестійким державним утворенням, де одночасно відбувався процес етногенезу українців (на території Київської, Чернігівської, Переяславської, Волинської, Галицької земель), росіян (Володимиро-Суздальська, Новгородська, Псковська, Смоленська, Рязанська землі), білорусів (Полоцька, Мінська, Туровська землі).

На наш погляд, ключовою для формування власне української державності стало існування Галицько-Волинської держави, хоча М. Грушевський вважав, що Галицько-Волинське князівство було спадкоємцем політичних та культурних традицій Києва [7, с. 9].

2. Козацька доба. Гетьманщина:

– *Національно-визвольна війна під проводом Богдана Хмельницького, становлення української козацької державності* – 1648–1657 рр.

– *Руїна* – 1657–1687 рр.

– *Боротьба за автономію українських земель. Ліквідація Гетьманщини.* – 1687–1764 (1775, 1783 рр.).

На думку вітчизняних істориків О. Апанович, О. Гуржія, В. Смоля, В. Степанкова, Р. Іванченко, українська козацька державність з яскраво вираженими етнічними рисами в середині XVII ст. вже існувала у завершеному вигляді [7, с. 10]. Козацька гетьманська держава діяла як демократичне утворення, визнавала виборне право, а також мала ознаки розподілу влад.

3. *Період Української національно-демократичної революції:*

– *Центральна Рада* – 4 березня 1917 – 28 квітня 1918 рр.

– *Гетьманат «Українська держава» П. Скоропадського* – 24 квітня – 14 грудня 1918 р.

– *Директорія УНР* – 14 листопада 1918 – 10 листопада 1920 рр.

– *Західноукраїнська народна республіка* – 1918-1923 рр.

XX ст. стало третім і четвертим етапом боротьби за державну незалежність України. Серед українських самостійників були прихильники республіканського устрою: Центральна Рада, Директорія УНР, а також монархісти – Гетьманат. Спроба в часи національно-демократичної революції 1917–1920 рр. відродити державність в Україні зазнала поразки. Проте вона нагадала про певні національно-політичні архетипи, що засвідчили наявність національної ідеї в українському суспільстві, яка за сприятливих умов здатна сформувати державність.

4. *Сучасна українська незалежна держава* з 24 серпня 1991 р.

Четвертий етап державотворення почався, коли позачергова сесія Верховної Ради проголосила історичний «Акт про державну незалежність України», де було вказано, що створення самостійної держави України продовжує тисячолітню традицію державотворення. В постанові Верховної Ради зазначалося: «Проголосити 24 серпня 1991 року Україну незалежною демократичною державою. З моменту проголошення незалежності чинними на території України є тільки її Конституція, закони, постанови Уряду та інші акти законодавства республіки» [12]. Державна незалежність України проголошувалася на основі права на самовизначення народів, передбаченого Статутом ООН та іншими міжнародно-правовими документами.

На жаль, математичні підрахунки дають підстави стверджувати, що Україна більше перебувала в умовах бездержавного існування, ніж у процесі державотворення, що створює значну складність у сприйнятті вказаних етапів як моментів існування єдиної української державності. Разом з тим, ми маємо

унікальний в світовій історії досвід відродження українського державотворення, навіть після століть перебування під іноземним гнітом. Тривала відсутність власної держави викликала потребу знаходити і відстоювати окрему позицію в інших державних і цивілізаційних структурах, спочатку у Великому князівстві Литовському, Руському і Жемайтійському та Речі Посполитій, згодом в Російській та Австро-Угорській імперіях, а пізніше – у Радянському Союзі. Одним із наслідків такого становища стало формування специфічної української політичної культури, яку деякі сучасні дослідники іменують культурою пристосування та виживання, тісно пов'язаною із загальною соціальною амбівалентністю суспільства.

Для нашого дослідження важливими є ряд ключових дат, які стали своєрідним символом українського державотворення. Вони є певним числовим кодом для розуміння історичних процесів та явищ.

Розглянувши цифровий ряд, пов'язаний із історією українського державотворення, нами було виділено наступні дати:

– 1199 – створення Галицько-Волинської держави; здобуття Києва; княжіння Романа Мстиславовича.

– 1648 – початок національно-визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького; становлення української козацької державності.

– 1918 – проголошення Української Центральної Ради; створення Західноукраїнської народної республіки.

– 1919 – Акт злуки УНР і ЗУНР у Києві, воз'єднання східних і західних українських земель.

– 1990 – прийняття Верховною Радою Декларації про державний суверенітет України.

– 1991 – прийняття Верховною Радою УРСР 24 серпня 1991 р. «Акту проголошення незалежності України». Законом від 17 вересня 1991 р. назва «Українська Радянська Соціалістична Республіка» була замінена на споконвічну назву держави – «Україна». 1 грудня 1991 р. відбувся референдум і вибори Президента України (90,3 % громадян, які взяли участь у референдумі, підтвердили Акт проголошення незалежності України).

Указані дати є точками відліку різних етапів української державності – княжого (1199 р.), козацького (1648 р.), національно-демократичного (1918 р.) і сучасної української незалежної держави (1991 р.). Княжий етап українського державотворення ми починаємо з 1199 р., погоджуючись з точкою зору С. Томашівського, який вважав Галицько-Волинське князівство першою формою української національної держави, окреслюючи його як «Галицько-Волинська держава» [3, с. 32]. Крім того, територіальні рамки Галицько-Волинської держави, Гетьманщини та Української народної республіки найбільше відповідають сучасним кордонам України. 1919 р. є ключовим в державотворенні, адже символізує об'єднання Наддніпрянської і Західної України, доводячи ідею єдності і соборності українських земель. Прийняття «Декларації про державний суверенітет України» в 1990 р. можна вважати роком початку сучасного державотворення.

З шести вказаних дат відразу ж привертають увагу три: 1199, 1919, 1991, які складаються з двох чисел «1» і «9», причому в їх подвоєнні. Розглянемо і наступні дати: «1648», «1918», «1990». Додаючи послідовно числа з дат виходимо на цікаві результати:

- $1+6+4+8=19$.
- $1+9+1+8=19$.
- $1+9+9+0=19$.

Знову ті ж самі числа «1» і «9», що є важливими для українського державотворення.

Отже, через історію державності України, виходячи з дат, чітко простежується домінування двох чисел «1» і «9» з індо-арабської десяткової системи числення.

Всі числа мають кількісні та якісні характеристики. Ми звикли мати справу з їх кількісною стороною. Але у цифр є і якісна сторона, як символів творіння. Такими їх сприймав математик Піфагор, який за легендою, навчався у єгипетських жерців, а потім привіз до Європи готові цифрові матриці. У адаптованому варіанті вони дійшли до наших днів і відомі як «Квадрат Піфагора». У ньому «1» (початок квадрату) уособлює імпульс, єдність, активність і творчість, а «9» (закінчення квадрату) виражає вищу форму симбіозу [14]. Можливо саме тому об'єднання таких складових дає цифровий імпульс для симбіозу українського державотворення.

Цікавими є і інші математичні дії з трьома базовими датами.

- $1991-1919=72$; «72» – це $7+2=9$.
- $1919-1199=720$; «720» – це $7+2+0=9$.

Віднімання з додатково введеними датами також дають аналогічний результат:

- $1990-1648=342$; «342» – це $3+4+2=9$.
- $1918-1648=270$; «270» – це $2+7+0=9$.

При різних математичних діях з вказаними датами все одно виходимо на «9» – базове число українського державотворення.

Отже, дати української історії, які містять в собі числа «1» і «9» тісно пов'язані з українським державотворенням і є своєрідним кодом цього історичного процесу, або основою для формування «точок біфуркації», враховуючи синергетичний метод.

Проте, чи завжди числа «1» і «9» символізують саме державотворчий процес в Україні? Виявляється, що ні. Існує ряд дат, що містять вказані числа, але несуть загрозу існуванню державності на території України.

– 1169 – зруйнування Києва суздальським князем Андрієм Боголюбським; початок занепаду Давньоруської держави.

– 1349 – Галичина була захоплена сусідньою Польщею, Волинь – Литвою. Галицько-Волинське князівство перестало існувати як єдина політична одиниця.

– 1709 – Полтавська битва. Поразка шведської армії і її союзника І. Мазепи. Для України наслідком Полтавської катастрофи була московська військова окупація та значне обмеження автономних прав Гетьманської держави.

Якою є особливість вказаних дат? Проведемо певні обчислення:

- $1+1+6+9=17$.
- $1+3+4+9=17$.
- $1+7+0+9=17$.

З іншого боку, якщо відкинути початкову «1» і кінцеву «9» з трьох дат, то при будь-якому обчисленні виходимо на число «7».

- $1169 (1+6=7)$; $1349 (3+4=7)$; $1709 (7+0=7)$.

Отже, число «7», яке є священним в багатьох релігіях, зокрема, в Біблії воно зустрічається більше 160 разів [4, с. 35], на жаль, виглядає деструктивним для українського державотворення.

І зовсім містично виглядає химерне переплетення чисел у таких датах української історії:

– 1569 – Люблінська унія. Створення Речі Посполитої. Захоплення Польщею Підляшшя, Київщини, Брацлавщини та Волині.

– 1596 – Берестейська церковна унія. Збільшила площину розколу між віруючими українцями.

– 1659 – Переяславські статті. Договірні умови між царським урядом та гетьманом Юрієм Хмельницьким, які значно звужували владу гетьмана і автономію України.

Крім вже відомих «1» і «9», одночасна наявність чисел «5» і «6» є негативним для державотворчих подій в Україні.

Певне пояснення вирахованим фактам надає ведична нумерологія, у відповідності з якою, числа перебувають між собою у гармонійному, пасивному (нейтральному) та розбіжному (негативному) станах. Так, зокрема, числа «1» і «9» мають гармонійну взаємозалежність одне від одного. Числа «1» і «9» розбіжні з «7». Крім того, «1» розбіжна з «6», а число «6» розбіжне з «5» [2, с. 288].

Своєрідними «точками біфуркації» українського державотворення *першого рівня* слід вважати наступні дати: 1199, 1648, 1919, 1991, які в різних варіаціях (явно або приховано) містять числа «1» і «9». Їх наявність призвела до реального існування чотирьох етапів українського державотворення: княжого, козацького, національно-демократичного та сучасного.

«Точками біфуркації» *другого рівня* ми визначаємо ті дати, що містять як внутрішню складову число «7» (1169, 1349, 1709) і символізують негативні процеси в історії українського державотворення. Разом з тим, зміни з числовим кодом «7» не носять абсолютно критичного характеру і елементи державності у вигляді автономії існують ще не один десяток років.

До *третього рівня* «точок біфуркації» слід віднести дати з переплетенням «5» і «6»: 1569, 1596, 1659. Події, що відбувалися в цих точках носять невідворотний характер.

Таким чином, виходячи із проаналізованих дат української історії, можна вважати, що числа «1» і «9» є тим цифровим кодом, який відповідає українському державотворенню. Подвоєння цього коду дає фактично 100 % можливість існувати українській державі, так як числа перебувають у гармонії між собою. Наявність в даті внутрішнього числа «7» показує про потенційну загрозу для держави, так як між числами існує розбіжність. Переплетення чисел «1», «5» і «6» «включають» початок ліквідації державотворчих процесів в Україні, так як між ними є подвійна розбіжність.

Вказані числові коди, щодо історичних подій на території України діяли в межах другого тисячоліття нової ери. Які зміни принесе нам третє тисячоліття – покаже час.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Бойко О. Д. Історія України / О. Д. Бойко. – К. : Видавничий центр «Академія», 2002. – 656 с.
2. Видья Ананда. Ведическая нумерология / Видья Ананда, Равиндра Кумар. – Бангалор-Лондон-Москва: ООО «ИПК» «БИОНТ», 2006 – 368 с.
3. Зубрицький І. Степан Томашівський – дослідник державницького напрямку в українському історіописанні / І. Зубрицький // Історія України. – 2012. – № 3. – С. 32–36.
4. Иванов С. Магическая семерка / С. Иванов / Наука и религия. – 1990. – № 2. – С. 34–37.
5. Історія України / під ред. В. А. Смолія. – К., Альтернативи, 1997. – 416 с.
6. Історія України: Документи. Матеріали / укл. В. Ю. Король. – К. : Видавничий центр «Академія», 2002. – 448 с.
7. Киридон А. М. Етапи українського державотворення: крос-історичне дослідження / А. М. Киридон // Наукові праці: Науково-методичний журнал. – Миколаїв : МДГУ ім. Петра Могили, 2007. – Т. 74. – Випуск 61. Історичні науки. – С. 7–11.
8. Князева Е. Н. Синергетика как новое мировидение: диалог с И. Пригожиным / Е. Н. Князева, С. П. Курдюмов // Вопросы философии. – 1992. – № 12. – С. 3–20.
9. Котельников Г. А. Теоретическая и прикладная синергетика / Г. А. Котельников. – Белгород : БелГТАСМ ; Крестьянское дело, 2000. – 162 с.
10. Крушинський В. Ю. Історія України. Події. Факти. Дати / В. Ю. Крушинський, Ю. А. Левенець. – К. : Зодіак-ЕКО, 1993. – 176 с.
11. Петровський В. В. Історія України: Неупереджений погляд: Факти. Міфи. Коментарі / В. В. Петровський, Л. О. Радченко, В. І. Семененко. – Х. ВД «ШКОЛА», 2007. – 592 с.

12. Постанова Верховної Ради УРСР «Про проголошення незалежності України» // Відомості Верховної Ради. – 1991. – № 38. – Ст. 502.
13. Пригожин И. Порядок из хаоса: Новый диалог человека с природой / И. Пригожин, И. Стенгерс. – М. : Прогресс, 1986. – 432 с.
14. Про що промовчали Піфагор, Гете і відьми [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://arhiv-statey.pp.ua/index.php?newsid=17467> (04.01.2016).
15. Спиця Н. Проблема біфуркації як об'єкт соціально-філософської рефлексії / Н. Спиця [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.alba-training.com/?p=476> (04.01.2016).
16. Тригуб П. М. Етапи української державності: авторський погляд на проблему / П. М. Тригуб // Наукові праці: Науково-методичний журнал. – Миколаїв : МДГУ ім. Петра Могили, 2007. – Т. 69. – Вип. 56. Політичні науки. Правознавство. – С. 123–127.
17. Україна крізь віки: У 15-и тт. – К. Альтернативи, 1997–2000. – Т. 1–15.
18. Шевчук В. П. Історія української державності / В. П. Шевчук, М. Г. Тараненко. – К. : Либідь, 1999. – 480 с.

Котляр Ю., Черноморський державний університет ім. П. Могили, г. Николаев, Україна

ЧИСЛОВЫЕ КОДЫ УКРАИНСКОЙ ГОСУДАРСТВЕННОСТИ

В статье рассматривается хронологически-числовая составляющая проблемы строительства украинской государственности. Так как положение в Украине требует объективного осмысления национальной государственности не только в содержательно-структурном, но и во временном измерении, что может обеспечить выбор наиболее совершенных его моделей на будущее.

В процессе исследования использованы такие методы научного познания, как аналитический, сравнительно-исторический, хронологический, а для анализа числовых моделей исторических дат применялся синергетический метод.

Для нашего исследования важным является ряд ключевых дат, которые стали своеобразным символом украинского государства. Они стали определенным числовым кодом для понимания исторических процессов и явлений.

«Точками бифуркации» украинской государственности первого уровня следует считать даты: 1199, 1648, 1919, 1991, которые в разных вариациях (явно или скрыто) содержат числа «1» и «9». Их наличие привело к существованию четырех этапов украинского государства: княжескому, казацкому, национально-демократическому и современному.

«Точками бифуркации» второго уровня мы считаем те даты, которые содержат как внутреннюю составляющую число «7» (1169, 1349, 1709) и символизируют негативные процессы в истории украинской государственности. Вместе с тем, изменения с числовым кодом «7» не носят критического характера, и элементы государственности в виде автономии существуют еще не один десяток лет.

До третьего уровня «точек бифуркации» следует отнести даты с переплетением чисел «5» и «6»: 1569, 1596, 1659. События, происходившие в этих точках, носят неотвратимый характер.

Ключевые слова: *Украина; государственность; хронология; синергетика; «точки бифуркации»; числовой код.*

Kotlyar Y., Petro Mohyla Black Sea State University, Nikolaev, Ukraine

NUMERIC CODES OF THE UKRAINIAN STATEHOOD

The article discusses chronologically the numerical portions of the problems of the Ukrainian state. As the situation in Ukraine requires an objective understanding of national statehood, not only in the substantial-structural and in the temporal dimension, which can ensure selection of the most perfect models for the future.

The author used such methods of scientific knowledge, as an analytical, comparative-historical, chronological, and analyzed in numerical models of historical a date was applied the synergetic method.

For our study important are a number of key dates, which became a symbol of the Ukrainian state. They are specific numeric code for understanding historical processes and phenomena.

«Bifurcation points» of the Ukrainian state of the first level should be considered following dates: 1199, 1648, 1919, 1991, which in different variations (explicitly or implicitly) contain the number «1» and «9». Their presence led to the existence of the four stages of the Ukrainian state: the Prince, Cossack, national democratic and modern.

«Bifurcation points» of the second level, we define those dates, which contain as an internal component of the number «7» (1169, 1349, 1709) and symbolize the negative processes in the history of the Ukrainian state. However, the changes with the numerical code «7» are not critical in nature and the elements of statehood in the form of autonomy, there are more than a dozen years.

Up to the third level of «bifurcation points» should include the date of the intertwining of number «5» and «6»: 1569, 1596 and 1659. The events occurring at these points are inevitable in nature.

Key words: *Ukraine; States; timeline; synergy; «points of bifurcation»; numerical code.*

Рецензенти: *д-р. іст. наук, професор Тригуб П. М.
д-р. іст. наук, професор Сінкевич Є. Г.*

© Котляр Ю. В., 2016

Дата надходження статті до редколегії 09.01.2016